

Een eerste broedpoging van slechtvalken in Mandelstreek

Het zat eraan te komen. Er worden al enkele jaren slechtvalken gesignaleerd aan de rand van Roeselare. De laatste twee winters kon je regelmatig een of twee van die supersnelle vogels spotten op hun vaste roestplek, een hoogspanningsmast langs de ringweg.

Twee jaar geleden zag ik boven mijn tuin zelfs een voorjaarsluchtshow: het koppel was luid roepend aan het baltsen, lees stuntvliegen, toen het mannetje in duikvlucht ging. Geen minuut later keerde hij terug met een prooi en was ik getuige van de acrobatische prooiovergave in volle vlucht. Veelbelovend...

In 2011 bouwden en plaatsten medewerkers van MIROM ('Milieuzorg Roeselare en Menen', de afvalintercommunale die instaat voor de preventie, inzameling en de eindverwerking van het huishoudelijke afval van 15 steden en gemeenten rond Roeselare), met wijlen werknemer Marnix Desmet als gemotiveerde trekker, een aangepaste nestbak tegen de 60 m hoge schoorsteen van de verbrandingsoven. Het lange wachten kon beginnen. Kauwen

leken aanvankelijk meer geïnteresseerd en kaaptten een tijdlang de bak, waarbij ze de keitjes op de bodem ervan oppikten en kwistig in het rond strooiden.

Na 8 jaar leek het dit voorjaar menens. Een koppel slechtvalken was er dagelijks te zien, dus kruisten we de vingers. Verder in de omgeving spotten we dit voorjaar wel vaker een laag jagende slechtvalk, die prooien aanvoerde naar de hoge schoorsteen. Zouden ze aan het broeden zijn?

In de nieuwsbrief van Mirom schreef communicatiemedewerker Frederic Vansteenkiste een bijdrage over deze wereldrecordhouder in de lucht. Aangezien er in de nestbak geen camera's meer opgesteld waren, was het wachten tot half mei voor een geplande onderhoudsinspectie van de schoorsteen meer klaarheid kon scheppen.

Bij een snelle blik in de bak waren twee eieren te zien, maar die waren opzij geschoven. Normaalgezien hadden er op dat ogenblik al halfwas jongen moeten zitten. We hebben er het raden naar waarom het misgelopen is, maar van

andere eerste broedpogingen weten we dat er bij onervaren vogels al eens iets fout loopt, wat het jaar daarop vaak wordt rechtgezet.

Van Natuurpunt Torenvalker Aurel Vandewalle, die mee advies gaf bij de plaatsing van onze bak, vernamen we dat het voorbije broedseizoen in Tielt meer succesvol verliep. Tijdens de 'Dag van de Natuur' in 2008 werd daar een nestbak geplaatst op de toren van de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Vanaf oktober 2018, dus pas tien jaar later, werd die bezocht door een koppel slechtvalken. Ze bleven er de hele winter hangen en bij hun eerste broedpoging, de voorbije lente, was het meteen raak.

De bak in Tielt werd de hele broedperiode ongemoeid gelaten, maar op het ogenblik dat het ouderpaar regelmatig met prooien kwam aanvliegen, was duidelijk dat er jongen aanwezig moesten zijn. Wat later konden 3 flink opgeschooten jonge slechtvalken geringd worden.

Bij een eerste vliegopgong kwam een onervaren waaghals tegen het raam van een fietszaak terecht. Door het

Links een slechtvalk op een hoogspanningsmast langs de ring van Roeselare, rechts een bij de nestkast op de schoorsteen van de verbrandingsoven van Mirom. Foto's: Michael Parmentier.

alerte ingrijpen van de handelaar en een Torenvalklid werd de versufte vogel gevat en voor verzorging naar het Opvangcentrum voor Vogel en Wilde Dieren in Beernem gebracht. Na een week kon hij opnieuw bij de andere jongen in het nest geplaatst worden. Alle drie zijn ze achteraf uitgevlogen en waren ze nog vaak in de buurt te zien.

Slechtvalken kende men hier al in de Middeleeuwen, waar ze op de hoven van edellieden als jachtvalken werden ingezet. Meestal waren het opgekweekte jongen, geroofd uit het nest, onder andere in de broedgebieden in Duitsland. Als broedvogel was hij in België vooral bekend uit de Ardennen, met nestplaatsen tegen natuurlijke rots- wanden, maar tot 1912 waren er ook regelmatig broedgevallen in bomen in de Kempen.

In onze regio was hij eerder als toe- vallige doortrekker gekend, waaraan hij ook zijn naam ontleent. Denken we maar aan de wetenschappelijke naam *Falco peregrinus*, het Franse fau- con pèlerin en het Engelse peregrine falcon, wat telkens evenveel betekent als 'pelgrim', een toevallige passant dus. Ook het Duitse Wanderfalke, wandel- laar, verwijst naar dit verrassend onver- wacht voorkomen als doortrekker.

En de Nederlandse naam van de slecht- valk, hoor ik je denken? Met 'slecht' in de betekenis van 'niet goed' heeft dit alleszins geen uitstaans, maar over wat het dan wel betekent, bestaan er ver- schillende meningen. 'Slecht' betekende vroeger ook 'gewoon, zonder meer, bij uitstek': de slechtvalk was een soort die veel werd gebruikt en hoog werd gewaardeerd door valkeniers. Maar misschien heeft het te maken met het Nederlandse werkwoord 'slechten', dat 'iets neerhalen' betekent. Of is het een vervorming van de Oud-Engelse naam 'slaughter falcon'? Kortom: stof genoeg om er een boeiende historische studie over op te zetten :-).

Na WO II ging het steil bergaf met de slechtvlak door het veralgemeende gebruik van landbouwgiften, in het bij-

zonder van de moeilijk afbreekbare gechloreerde koolwaterstoffen, zoals het beruchte DDT. Het gif stapelde zich op in de weefsels van insecten- eters, waardoor toppredatoren als de slechtvalk zo veel gif binnen kregen dat de broedsels mislukten en de vogels er onder bezweken.

De populatie slechtvalken stortte in elkaar, maar in 1974 werd DDT ver- boden en eind vorige eeuw begon de populatie slechtvalken zich langzaam te herstellen. Halverwege de jaren '90 begonnen ze ook bij ons hun intrek te nemen in speciaal geplaatste nestbak- ken tegen hoge gebouwen, koeltorens en schouwen. En door toenemend

broedsucces verspreidden ze zich over gans Vlaanderen, waar zich nu ruim 100 broedparen gevestigd heb- ben.

Of ons stel volgend jaar weer van de partij zal zijn, weten we nog niet. Even afwachten. Mirom overweegt alvast om weer een nestcamera te plaatsen. Dan kunnen we, zonder verstoring, een nieuwe broedpoging van op veilige afstand volgen. Benieuwd!

Piet Desmet

Dank voor alle info van Aurel Vandewalle en
Frederic Vansteenkiste.

Kalender 2020

€10

Ter verkrijgen bij Piet Desmet van NP Mandelstreke.
Meer info: natuur.mandelstreke@gmail.com of 0484 658 233.